

Suon sijainti ja tila

Ojittamattomalta alaltaan noin 180 hehtaarin Isoneva kuuluu Pyhäjoen valuma-alueeseen. Isoneva on Haapaveden keskustan koillispuolella Ainalin kylässä sijaitseva aapasuo, jossa on yksi selkeästi keitaaksi kehittynyt osa ja yksi suolampi. Suota ympäröivät kallioiset kangasmetsät ja pohjoislaidalla hiekkakaarrot, eteläosassa suo rajautuu uudispeltoon.

Suon reunaosat ovat laajalti metsäojitettuja, luontaista rajapintaa kangasmetsään on muutaman sadan metrin matkalla. Nevanperänlampeen liittyy kaksi kaivettua ojaa, joiden vaikutusta lammen vesipinnan tasoon ei ole selkeästi todettavissa. Uusimmat ihmistoiminnan jäljet suolla ovat suon eteläosan raivaaminen pelloiksi ja suon aivan pohjoislaidalle tehty täydennysojitusalue sekä merkit tulevasta kunnostusojituksesta suon keskiosan itäpuolisella ojaistolla.

Suoyhdistymän ja kasvillisuuden luonne

Isonevan aapasuoyhdistymän luonnetta voidaan havainnollistaa tarkastelemalla sitä osa-alueittain (ks. suuret numerot kartakkeessa):

1. Yleistäen voidaan todeta kompleksin yläosan olevan karun, jopa äärikarun mätäs- ja välipintavaltaisen; kokonaisuudessa on vain kaksi karua rimpipintaista aluetta. Alueen pohjoisosaa hallitsee kaakkoiseen vedenvirtaukseen nähden poikittaiset mäntyiset kermit ja niiden väliset märemmät nevapinnat. Eräänlaisen peruspinnan suon tällä osalla muodostavat äärikarut lyhytkorsinevat. Lammen pohjoispuolella on lisäksi laaja rimpinen ja rahkajänteinen karu sararämealue.
Itäisempi rimmikkoalueista lienee ollut aiemmin jonkinlainen vesirimmikko/-lammikkoalue. Merkkinä siitä on vielä näkyvillä korkeampi karu "rantapenkkakehä". Ilmakuvassa erottuvaa ojannetta rimmikosta lampeen ei maastossa käytännössä huomaa.
2. Nevanperänlampi on karu ruskeavetinen humusvesi. Aivan rannan tuntumassa on lähinnä karua rahkasammalnevaa. Sen ulkokehällä on monille suolammille niin tyypillistä varsinaista isovarpurämettä, täällä myös isovarpurämeen kaltaiseksi muuttunutta sararämemuuttumaa ojan tuntumassa.
Lampeen luoteesta tulevan ojan vesipinta on lammen tasalla. Lammesta alaspäin johtava oja ei ainaakaan enää lampea juuri kuivata, koska se on melkoisesti kasvillisuuden peittämä jo yläjuoksullaan.
Lammen länsirannalla on koko suoaltaan merkittävin suokohde, koivuluhdan kaltainen kasvillisuus, jossa on myös luhtaisen keskiravinteisen sarakorven ja luhtaisen nevakorven piirteitä. Paikan kasvillisuus koostuu melko tiheästä koivikosta ja mosaiikkimaisen suopinnan tiheästä vehkakasvustosta; pohjakerrosta luonnehtii haprarahkasammal. Arvokkaaksi kohteen tekee erityisesti se, että tämän kaltainen kasvillisuus on sisämaassa perin harvinainen ja ne tunnetaankin puutteellisesti.
3. Suon keskisen alueen yläosa koostuu vedenvirtauksista paitsioon jääneestä rahkarämeeksi ja rahkaiseksi tupasvillarämeeksi kehittyneestä laajasta kentästä. Yleisiä suon perustyyppisiä ovat myös karut ja äärikarut lyhytkorsinevat sekä saranevojen ohella kalvakkarahkasammalen dominoivat karut nevat. Nevanperänlammesta kaivettu oja on tällä suon osalla jo lähes tai täysin umpeenkasvanut.
4. Suon keskisen alueen rimpinen alue on sekin valtaosin karua rahkasammalrimpinevaa, luoteisessa kullmassa, missä vesi on ennen ojitusta virrannut Tervalamminnevalle, ruoppapintaistakin. Rimmikkoalueen reunamilla tavataan jo merkkejä keskiravinteisuudesta, kuten myös lievästi rimpisillä kalvakoilla suopinnoilla.
5. Isonevan alimmalla, eteläisellä osalla vallitsevat karut ja keskiravinteiset rimpinevat. Nevanperänlammesta tuleva oja on vaikeasti havaittavissa ja syntyy vaikutelma, että ojitus on paikoin ollut salpaavien jänteiden "puhkomista". Erityisesti tällä suoalueella itälaidan suuri kanavaoja on aiheuttanut ojittamattoman alan reunojen selkeän muuttumaluonteen.

Isonevan suokasvillisuutta ja -kasvistoa on tutkittu turvetuotannon ympäristölupaa ja YVA-selvityksiä varten jo aiemmin (Arvola ym. 2003). Selvitystulokset ovat paljolti toistensa kaltaiset, jos toki aiemmin ei ollut kartoitettu suon pohjoista osaa eikä mm. noteerattu suon keski- ja eteläosan keskiravinteisiä suotyyppisiä. Nevanperänlammintoja oli aiemmin tulkittu luonnontilaiseksi vesilakikohteeksi, vaikka kyseessä on kaivettu oja.

Isonevalla ei ole havaittu uhanalaisia kasvilajeja. Alueen sarakorvet ja koivuluhdat luokittevat luontotyyppinä uhanalaisiksi.

Suolinnuston yleispiirteet

Ison Ivan pesimälinnustoa on kartoitettu aiemmin Juha Parviaisen (2003) toimesta. Tuolloin todettiin suolinnuston olevan lajistoltaan varsin suppean mutta parimäärien varsinkin kahlaajilla olevan keskimääräistä suuremman.

Kesäkuun lopulla 2009 suolla havaittiin häätälevä keltavästäräkki, häätälevä kalalokki, käki, leppälintu, häätäleviä kapustarintoja, niittykirvinen, kurjen jälkiä, riekko, joutsenen sulkia ja ulosteita sekä ilmeinen pesä ison rimmien keskellä, häätäleviä pikkukuoveja, lammen telkkäpoikue, häätälevä harmaalokki, teeriä ja valkoviklo. Listaukset eivät siis lajiston kohdalla ole identtiset – yksi käyntikerta on siis vain suuntaa-antava linnustokartoituksessa. Huomattavin ero oli aiemmin runsaana esiintyneen liron puuttuminen.

Linnustollisesti Ison Ivan tärkein alue on sen keskinen rimmikkoalue (#4). Suolla ei ole kansallisessa uhanalaisuusluokituksessa mainittuja lajeja eikä luonnonsuojelulain mukaisia uhanalaisia tai erityisesti suojeltavia lintulajeja.

Ison Ivan merkitys soidensuojelun alueellisessa tarkastelussa

Vaikka Ison Ivan (ml. Nevanperänlampi) on suoyhdistymänä kärsinyt ojittamisesta, on sillä edelleen luontoarvoja jäljellä. Suon keskialue (lampi – keskinen rimmikko) on tässä suhteessa arvokkain. Tuolle alueelle keskittyvät edustavat luontotyypit (erityisesti lammen rannan metsäluhta) ja edustavin linnusto sekä myös maisemallinen edustavuus.

Yhdistettynä läheisten lintuvesien suojeleohjelman kohteisiin alue tarjoaa kokonaisuutena parantuneet mahdollisuudet ravintoketjun yläpäässä oleville eläimille. Edelleen, yhdistettynä suon itäpuolisiin arvokkaiksi kallioalueiksi luokiteltuihin kohteisiin (mm. Korkattivuoren luonnonsuojelualueeseen) aluekokonaisuus tarjoaa mahdollisuuden mm. monipuoliseksi retkeilyalueeksi.

Suon alueellinen soidensuojelumerkitys voidaan arvioida vasta kun on saatu suojelluista ja ojittamattomista suojeleohjelmien ulkopuolisista soista riittävän kattava seudullinen käsitys.

Kirjallisuus

Arvola, P., Welling, M. & Ylitulkkila, S. 2003: Ison Ivan kasvillisuus selvitys. – 3 s. + liitteet. Raportti. PSV – Maa ja Vesi.

Parviainen, J. 2003: Ison Ivan linnustosiselvitys. – 4 s. + liitteet. Raportti. PSV – Maa ja Vesi.